

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.09.1992, sp. zn. 4 Tz 27/91, ECLI:CZ:NS:1992:4.TZ.27.1991.1

Číslo: 4/1993

Právní věta: Jestliže spolujezdec nejen akceptoval nabídku opilého řidiče, aby s ním jel, ale také sám určil trasu jízdy, jde o psychickou pomoc formou utvrzování pachatele v rozhodnutí spáchat trestný čin podle § 10 odst. 1 písm. c), § 201 tr. zák. Pouhá společná jízda s takovým řidičem není trestná. Takovému pomocníkovi však nelze uložit trest zákazu činnosti - řízení motorových vozidel, neboť se trestného činu nedopustil v souvislosti s touto činností (§ 49 odst. 1 tr. zák.). Redakční poznámka: Současné znění § 201 tr. zák. předpokládá alternativně pro trestnost pachatele další podmínky, o jejichž splnění by pomocník musel rovněž vědět, pokud zákon u nich vyžaduje úmyslné zavinění.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 30.09.1992

Spisová značka: 4 Tz 27/91

Číslo rozhodnutí: 4

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Ohrožení pod vlivem návykové látky, Pomoc, Trest zákazu činnosti

Předpisy: 140/1961 Sb. § 10 odst. 1 písm. c
§ 201
§ 49 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor České republiky, Nejvyšší soud České republiky zrušil v rozsudku okresního soudu v Mostě z 23. prosince 1981 sp. zn. 5 T 509/81 výrok o trestu zákazu činnosti.

Z odůvodnění:

Obviněný F. H. byl rozsudkem okresního soudu v Mostě z 23. prosince 1981 sp. zn. 5 T 509/81 uznán vinným trestným činem neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 2 tr. zák. a pomocí k trestnému činu opilství podle § 10 odst. 1 písm. c), § 201 tr. zák. Za to mu byl uložen trest nápravného opatření v trvání deseti měsíců s patnáctiprocentní srážkou z odměny za práci a trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu dvou roků. Kromě toho tímto rozsudkem okresní soud v Mostě rozhodl o vině a trestu obviněného J. Š. Rozsudek ohledně obou obviněných nabyl právní moci dnem jeho vyhlášení.

Proti rozsudku podal generální prokurátor České republiky ve prospěch obviněného F. H. stížnost pro porušení zákona. V ní okresnímu soudu vytkl nesprávnost skutkových i právních závěrů v souvislosti jak s výrokem o vině, tak ve vztahu k uloženému trestu zákazu činnosti. Proto generální prokurátor ČR navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky vyslovil, že napadeným rozsudkem byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., § 49 odst. 1 tr. zák. a § 120 odst. 3 tr. ř. v neprospěch obviněného F. H., aby napadený rozsudek zrušil a současně zrušil i všechna další rozhodnutí ohledně tohoto obviněného, na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal podle § 267 odst. 1, 2 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozsudku, pokud se týkají obviněného F. H., jakož i řízení, jež této jeho části předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Za podklad odsuzujícího výroku vzal okresní soud zjištění, že 12. září 1981 v odpoledních hodinách v Bečově, okres Most, J. Š. se svévolně, po požití většího množství různých alkoholických nápojů, zmocnil traktoru Státního statku Bílina zn. Zetor 4011, SPZ MO 13-30, se kterým odvezl do Mostu obviněného F. H., jež pak později odvážel zpět do Bečova, přičemž v Mostě-Sedlci jim bylo hlídkou VB zabráněno v další jízdě; přitom obviněný F. H. věděl, že J. Š. nemá k této jízdě povolení a že pil alkohol.

Uvedená skutková zjištění nejsou zcela úplná, neboť jen částečně vyjadřují podstatu jednání, jehož se obviněný F. H. dopustil v souvislosti s jízdou traktorem, který po předchozí konzumaci alkoholických nápojů řídil J. Š., a to bez povolení organizace, jíž vozidlo náleželo. V důsledku tohoto pochybení je pak ve výroku napadeného rozsudku zjištěný skutek popsán tak, že jeho jednotlivé části nedostatečně odpovídají jednotlivým znakům trestných činů, jimiž obviněný F. H. byl uznán vinným, což se především vztahuje k právnímu závěru o vině pomocí k trestnému činu opilství podle § 10 odst. 1 písm. c), § 201 tr. zák. Výsledkům provedeného dokazování však odpovídá, že pomoc, kterou ve smyslu § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. obviněný F. H. ke spáchání trestného činu opilství poskytl, nespočívala v pouhé vědomosti o tom, že J. Š. před řízením motorového vozidla požil alkohol, jak tomu nasvědčuje výše uvedeným způsobem formulovaný výrok, ale ve zcela jiném jednání.

V hlavním líčení bylo spolehlivě prokázáno, že J. Š. se trestného činu opilství podle § 201 tr. zák. dopustil v přítomnosti obviněného F. H. při řízení traktoru svého zaměstnavatele z Bečova, okr. Most, do Mostu a zpět. Jednalo se o jízdu z místa, kde bezprostředně předtím oba společně konzumovali alkoholické nápoje, do bydliště obviněného F. H., odkud se po krátké přestávce vraceli zpět. Výlučným důvodem této jízdy byla potřeba obviněného F. H. „doma se převléci“, aby se v Bečově, okres Most, mohl zúčastnit oslavy svátku příbuzné J. Š. Zároveň bylo zjištěno, že oba obvinění se dříve neznali, k jejich vůbec prvnímu vzájemnému kontaktu došlo v restauraci, kde se těsně před jízdou s traktorem po zmíněné trase uvedli do podnapilého stavu.

Podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. účastníkem na dokonaném trestném činu nebo jeho pokusu je, kdo úmyslně poskytl jinému pomoc k spáchání trestného činu, zejména opatřením prostředků, odstraněním překážek, radou, utvrzováním v předsevzetí, slibem přispět po trestném činu (pomocník). Pomocí se tudíž rozumí podpora pachatele, k níž došlo před jeho činem nebo v průběhu jeho páchaní. Zákon tedy nevyžaduje uzavření výslovné dohody s pachatelem trestného činu ani jeho vědomí o pomoci, neboť z příkladného výpočtu způsobů pomoci vyplývá, že pomoc ve smyslu § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. lze poskytnout i bez dohody s pachatelem a bez jeho vědomí.

Jak je patrné z důkazů provedených v hlavním líčení, značná podnapilost obou obviněných v době páchaní stíhaného činu neumožňovala provést přesnou rekonstrukci jejich vzájemného rozhovoru, který bezprostředně předcházel jízdě traktorem z Bečova, okres Most, do Mostu a zpět.

Důvodně proto okresní soud neuvažoval o tom, že obviněný F. H. vyvolal u J. Š., rozhodnutí spáchat trestný čin opilství podle § 201 tr. zák., což by odpovídalo právnímu závěru o návodu ve smyslu § 10 odst. 1 písm. b) tr. zák. Avšak tato neúplnost zjištění, kterou v hlavním líčení nebylo možno odstranit žádným jiným důkazem, neboť rozhovoru nebyl přítomen nikdo jiný, u obviněného F. H. nezpochybňuje správnost posouzení věci jako pomoci k trestnému činu opilství podle § 10 odst. 1 písm. c), § 201 tr. zák. V této souvislosti je třeba poukázat na výsledky provedeného dokazování, z nichž spolehlivě vyplývá, že obviněný F. H. věděl, že J. Š. bezprostředně před zmíněnou jízdou konzumoval větší množství alkoholických nápojů, protože s ním delší dobu seděl u jednoho stolu v restauraci a viděl tedy, že vypil několik piv a pil též rum. Jestliže za těchto okolností obviněný F. H. nejen akceptoval nabídku opilého řidiče, aby se jako spolujezdec s ním zúčastnil jízdy traktorem, ale současně sám také určil trasu této jízdy do místa svého bydliště, kterou J. Š. jinak ani znát nemohl, neboť šlo o první setkání předtím navzájem neznámých osob, je důvodně v tomto jednání spatřována psychická pomoc formou utvrzování v předsevzetí pachatele spáchat trestný čin, což popis skutku ve výrokové části rozsudku vyjadřuje.

Nejvyšší soud České republiky dále nesdílí názor stížnosti pro porušení zákona, že obviněný F. H. byl nedůvodně uznán vinným trestným činem neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 2 tr. zák., neboť se jedná o výrok, jímž okresní soud vyjádřil správné zjištění o vědomé účasti tohoto obviněného na neoprávněném přechodném užívání traktoru Státního statku Bílina, čehož se dopustil J. Š. Podkladem tohoto zjištění jsou výpovědi obou pachatelů stíhané trestné činnosti, z nichž spolehlivě vyplývá, že ještě před započítáním uvažované jízdy obviněný F. H. znal všechny podstatné okolnosti, za kterých se J. Š. zmocnil traktoru svého zaměstnavatele v úmyslu ho neoprávněně přechodně užívat.

Právní závěr, že obviněný F. H. spáchal uvedeným jednáním trestný čin neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 2 tr. zák., je tedy správný.

Správný a zákonu odpovídající byl v napadeném rozsudku shledán výrok o trestu nápravného opatření v trvání deseti měsíců s patnáctiprocentní srážkou z odměny za práci. Tímto druhem trestu a jeho výměrou okresní soud dostatečně ve prospěch obviněného vyjádřil, že trest ukládal za trestné činy s nižším stupněm nebezpečnosti pro společnost, přičemž i předchozí způsob života obviněného, přesto, že se v poměrně nedávné minulosti dopustil skutku, který též vykazoval znaky pomoci k trestnému činu opilství podle § 10 odst. 1 písm. c), § 201 tr. zák., odůvodňoval předpoklad, že ke splnění účelu trestu není třeba uložit trest odnětí svobody.

V rozsudku okresního soudu však není v souladu se zákonem výrok o uložení trestu zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu dvou roků. K jeho odůvodnění se v napadeném rozsudku toliko konstatuje, že jeho uložení zamezí obviněnému opakování trestné činnosti. Již z této argumentace je zřejmé, že při ukládání tohoto druhu trestu okresní soud nerespektoval důsledně ustanovení § 49 odst. 1 tr. zák., které mimo jiné vyžaduje, aby se pachatel trestného činu dopustil v souvislosti s činností, na niž se trest zákazu činnosti vztahuje. V posuzovaném případě se obviněný F. H. nedopustil trestné činnosti v přímé souvislosti s řízením motorového vozidla. Nepřicházelo proto uložení tohoto druhu trestu v úvahu pro nedostatek podmínek uvedených v § 49 odst. 1 tr. zák.

Z uvedeného tak vyplývá, že napadeným rozsudkem uložený trest zákazu činnosti je v rozporu s ustanovením § 49 odst. 1 tr. zák. Uložení tohoto trestu bez splnění zákonných podmínek je ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 23 odst. 1 tr. zák.) a neodpovídá obecným zásadám pro ukládání trestu stanoveným v § 31 odst. 1 tr. zák.

1) Redakční poznámka: Současné znění § 201 tr. zák. předpokládá alternativně pro trestnost pachatele další podmínky, o jejichž splnění by pomocník

musel rovněž vědět, pokud zákon u nich vyžaduje úmyslné zavinění.